

Szebény története

Szebény község Baranya megye keleti részén helyezkedik el, Pécsvárad és Mohács között. Határában ered a Csele patak, mely a Dunába ömlik. A falu egy kis völgyben húzódik, amelyet dombok vesznek körül. Fekvése védettséget nyújt a természeti csapások ellen.

ŐSKOR

Szebény területe és közvetlen környéke igen gazdag régészeti kincsekben. Számos régészeti ásatás bizonyítja, hogy ez a terület már az őskorban is lakott volt.

A legkorábbi időkből származó 7 sírt Dombay János régész tárta fel 1939-ben a falutól délre. Ezek későneolitik, tehát Kr. e. 5000- 4000-ból származó sírok voltak. Ugyanitt rézkori és bronzkori telepeket is észleltek. A falu határában összesen 9 helyen végeztek ásatásokat, és találtak őskori leleteket. A legtöbb lelet a középső bronzkorból származik, a mészbetétes edények népe hagyta ránk.

ÓKOR

A római korból származó villa és út nyomait tárták fel nemrégiben, amikor az autópálya építése miatt leletmentő ásatásokat végeztek.

A népvándorlás korából származó 3 avar temetőt tártak fel ugyancsak a falutól délre. Az első temetőben 341 sírt ástak ki, míg a másodikban kilencet.

KÖZÉPKOR

A középkorban ebben a térségben számos olyan falu volt, melyeknek ma már nyoma sincs, csak régészeti leletek és írásos források tanúskodnak valamikori létezésükről:

Fehéregyház, Horpács, Émen, Karakó, Enyezd.

A falu már Szent István korában is létezett, mert a pécsvárad bencés apátság alapítólevelében felsorolják a falvakat és pusztákat, melyek az apátsághoz tartoznak és a 41 helység közül a 24. Mikusek.

A 14. században már mint Mikuzeben említik az apátság irataiban.

TÖRÖK KOR

A török korból elsősorban adóösszeírások maradtak fenn. Az 1591. év adóösszeírása szerint a szekcsuji nahije a mohácsi szandzsákhhoz tartozik, és itt találhatóak többek között a következő falvak és puszták: Szeben falu, Szapud falu, Horpács pusztá, Enyizd falu, Fejéregyház falu.

Fennmaradtak levelek is a török uralom idejéből, melyek arról tudósítanak, hogy a falvak népe nyomorúságosan él, többszörösen megadóztatják őket, nem tudják kinek fizessenek, ki az igazi úr, mindenki küldi a felszólító leveleket.

ÚJKOR

Egyházi előírás alapján a megyés püspök bizonyos időközökben tartozik végig látogatni vizitálni egész egyházmegyéjét. Innen a jegyzőkönyv neve: canonica visitatio. A vizsgálat kiterjed személyekre, dolgokra, iskolákra, ezért fontos történeti forrás.

Az első vizitáció 1732-ben volt, eszerint ekkor Szebénynek 250 lakosa volt. Ezt követően pedig 1754-ben a második látogatáskor már 350, 1761-ben 373 fő.

1775. augusztus 20-án szenteli fel a szekszárdi plébános, Szent István tiszteletére az új templomot, amelyet a pécsváradai apát építtetett kőből és téglából.

Ekkor még áll a falun kívül, negyedóránnyira Szűr felé a dombocskán egy régi templom, mely Szent László tiszteletére volt szentelve. Mutnyánszky András plébános saját költségén restauráltatta, ezért ott temették el. Akkoriban a szebényi és szűri hívek oda temetkeztek.

A vármegyei ismertető szerint a római katolikus iskola 1789 óta áll fenn, 1, majd 2 tanerős volt.

1827-ben szentelték fel a Havas Boldogasszony kápolnát a mai temető mellett.

Az 1830-as évek elején kolerajárvány pusztít Szébenyben és környékén.

1850-ben a népesség: 1066 fő, 521 férfi és 545 nő. Nemzetiség szerint: 772 magyar, 288 német. Vallásuk szerint: 1060 római katolikus hívő, 6 izraelita.

XX. SZÁZAD

A bozsoki postahivatal ellenőrzése alá helyezett postaügynökség alakul 1903. augusztus elsején Szébenyben.

1906-ban Horváth János, Bosnyák Magdolna és családja felajánlásából elkészül a Szentháromság szobor.

Római Katolikus Olvasóegylet működött 1907- 1924 között.

Az első világháborúban hadi célokra elviszik a harangokat. 1915-ig a faluból 559 ember vonul be. Szébeny 65 hőst áldoz a háborúban, kiknek tiszteletére 1923-ban felavatják a Hősi emlékművet.

Egyes források szerint 1918 novemberétől, mások szerint 1919. márciusától 1921 augusztusáig állt Szébeny területe szerb megszállás alatt.

1928: a községet villamosítják, 1929-ben üzembe helyezik az első távbeszélő készüléket, majd 1930-ban a falu távbeszélő központot kap.

1938-ban így jellemzik Szébenyt: „Kisközség a pécsváradai járásban. Hozzátartozik Gyulapuszta (később: Trefort puszta). A községben 1221 lakos él, akik közül 1081 magyar, 140 német anyanyelvű és (6 izraelita kivételével) mindenki római katolikus hívő.

1943-ban felépült az országút Trefort- puszta és Szébeny között.

1944 decemberében 32 svábot elhurcoltak, főként fiatal nőket, közülük öten Oroszországban lelték halálukat.

1946-47-ben összesen 39 német családot telepítettek ki házaikból.

A második világháborúnak negyven szebényi áldozatáról tudunk.

1947-ben 11 család érkezett Csehszlovákiából, 41 fővel. Kaptak 11 házat és földeket.

1948-ban államosították az iskolát.

1952-ben mozi, majd egy évvel később kultúrotthon épült.

1958-ban termelőszövetkezet alakult. Ugyanebben az évben elkészült a játszótér.

A falu kulturális élete is színesebbé vált: 1956-ban megalakult a Szébenyi Népi Együttes, majd tíz évvel később a Szébenyi Asszonykórus.

A tájházat 1989-ben vásárolta a Szébenyiek Baráti Köre, az ott látható tárgyakat a falu lakói gyűjtötték össze.

A rendszerváltásig Szébeny közigazgatásilag Véméndhez tartozott.

Jelenleg önálló önkormányzata van, német és cigány kisebbségi önkormányzattal rendelkezik.

A lakosság száma: 490 fő.

A faluban három civil szervezet is működik: Nyugdíjasklub, Polgárórség és Baráti Kör.

A falu folyamatosan szépül: új játszótér készült, megújult a Hősök emlékműve, folyik a Paplak felújítása.